

Asia: VN/3215/2021

Väliraportti: Vapaa!-Fri! -hanke vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi ikääntyvässä yhteiskunnassa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Familia ry kiittää mahdollisuudesta lausua Vapaa! – Fri hankkeen raportista. Hankkeen tavoite edistää vapaaehtoistoimintaa ikääntyvässä yhteiskunnassa on erittäin tärkeä. Väliraportti on erittäin hyvä katsaus vapaaehtoistoiminnan nykytilaan sekä sen haasteisiin ja kehittämiskohtiin eri näkökulmista.

Haluamme nostaa erityisesti kaksi teemaa esille väliraportista:

Kohta 4.4. Maahan muuttaneet vapaaehtoiset

kysymykset:

Tulisiko vapaaehtoistoimintaa hyödyntää nykyistä laajemmin yhtenä kotoutumisen keinona ja millä reunaehdoilla?

Vapaaehtoistoimintaa kotoutumisen keinona kannattaa ehdottomasti hyödyntää nykyistä laajemmin. Vapaaehtoistoiminnan kautta voi luoda verkostoja, jotka voivat edesauttaa esimerkiksi työllistymisessä sekä lisätä omatoimijuutta ja kuulumista yhteisöön ja kiinnittymistä yhteiskuntaan. Vapaaehtoistoiminta voi tukea myös suomen kielen oppimisessa, kun kieltä pääsee harjoittelemaan sekä kuulemaan aidoissa kanssakäymisissä. Vapaaehtoisena toimiminen lisää osallisuutta ja on tärkeä osa esimerkiksi demokratiakasvatusta.

On kuitenkin tärkeää, että vapaaehtoisille tarjottavaa koulutusta, viestintää ja tukea saa myös muullakin kielellä kuin (selko)suomeksi. Näin osallistumisen kynnyksiä madalletaan niille, joilla ei esimerkiksi suomen kielen taito ole riittävä. On tärkeää, että vapaaehtoistoimintaa on tarjolla

monipuolisesti eri aloilta niillekin, jotka ei suomea vielä taida, jotta jokainen Suomeen muuttanut voi löytää oman kiinnostuksen mukaisia vapaaehtoistehtäviä.

Haluamme myös korostaa, että tekemällä vapaaehtoistoiminnasta mahdollista myös maahan muuttajille, myös niille, jotka eivät vielä suomea osaa, edistetään myös hyviä väestösuhteita sekä kaksisuuntaista kotoutumista. Vapaaehtoistoiminnan moninaistuminen olisi tärkeää siten myös kotoutumisen näkökulmasta. Kotoutumisen kannalta suomen/ruotsin kielen osaamisen lisäksi on olennaista, miten maahan muuttanut kokee osallisuutta ja kuuluvuutta yhteisöön ja yhteiskuntaan.

Minkälaisia keinoja on kehitetty eri taustoista tulevien vapaaehtoisten vastaanottamiseksi ja sitouttamiseksi toimintaan?

Familia järjestää vapaaehtoistoimintaa sekä suomen että englannin kielellä. Kaikki koulutukset vapaaehtoisena toimimisesta on mahdollista saada joko suomeksi tai englanniksi. Olemme kiinnittäneet suurta huomiota siihen, että vapaaehtois- ja vertaistoimintamme on saavutettavissa samalla tavalla sekä suomen kielen taitoisille kuin myös englannin kielen taitoisille. Viestinnässä käytämme aina suomea ja englantia. Lisäämällä viestintään muitakin kieliä kuin suomi tai ruotsi voidaan houkutella lisää eri taustoista tulevia vapaaehtoisia. Vapaaehtoisten koulutusta pitää olla myös muillakin kielillä kuin suomeksi tai ruotsiksi. Vuosittain koulutamme Familiassa useita kymmeniä vapaaehtoisia, joista yli puolet ovat maahanmuuttajataustaisia.

Minkälaista tukea järjestöt yms. tarvitsevat siihen, että toiminta olisi vastaanottavaisempaa?

Koemme, että erityisesti tukea tarvitaan vieraskielisen materiaalin tuottamiseen, kääntämiseen, verkkosivujen käännosten vastaavuuteen eri kieliversioilla, joilla toimintaa tarjotaan sekä yleistä rohkeutta toteuttaa vapaaehtoistoimintaa, koulutusta ja tarjolla olevaa tukea muilla kielillä. Se vaatii enemmän resursseja, jos viestintää ja materiaalia toteutetaan useammalla kielellä, joita ei välttämättä tällä hetkellä ole. Lisäksi tukea kulttuurisensitiiviseen työotteeseen tarvitaan.

Mitkä asiat tällä hetkellä estävät järjestönne tarjoamasta toimintaa maahan muuttaneille tai suomen kieltä taitamattomille?

Tällä hetkellä pystymme tarjoamaan suomen ja englannin kielen taitoisille maahanmuuttajille ja Suomessa syntyneille täysin samanlaista vapaaehtoistoimintaa, tukea ja koulutusta. Ainoa esteemme on, ettemme pysty säännöllisesti tarjoamaan muille kuin näiden kielten osaajille vapaaehtoistoimintaa, koska resurssit eivät anna siihen myöden (esim. henkilöstöresurssi, kielitaito, käännöskustannukset).

Kohta 5.2.1.2 Työttömän oikeus toimia vapaaehtoisena

kysymys:

Onko toiminnassanne tullut esiin haasteita liittyen työttömän oikeuteen toimia vapaaehtoisena?

Toiminnassamme on ilmennyt haasteita työttömien kohdalla heidän toimiessa vapaaehtoisena, erityisesti maahan muuttaneiden vapaaehtoisten keskuudessa. Osa ei ole uskaltanut ryhtyä vapaaehtoiseksi, koska ovat pelänneet työttömyyskorvauksensa puolesta. Nykyinen sääntely on liian tulkinnanvarainen ja käytännöt vaihtelevat.

Vapaaehtoistoiminta pitäisi pystyä näkemään aina positiivisessa valossa, sillä siinä pystytään luomaan verkostoja, jotka voivat muun muassa edesauttavat työllistymisessä tai suomen kielen oppimisessa. Kannatamme erittäin lämpimästi väliraportin ehdotusta selkeyttää olemassa olevaa lainsäädäntöä. Tarvitsemme vielä toimia, jotta työttömän mahdollisuus tehdä vapaaehtoistyötä tulkittaisiin aina hänen kannaltaan positiivisesti. On vaikeaa tarjota vapaaehtoistoimintaa työttömille, jos ei ole selvää, missä tilanteessa vapaaehtoistyö tulkitaan sellaiseksi, että se aiheuttaa työttömyysturvan katkaisun.

Familia ry on vuonna 1988 perustettu valtakunnallinen kahden kulttuurin perheiden asiantuntijajärjestö. Tuemme kahden kulttuurin perheiden hyvinvointia tarjoamalla vapaaehtois- ja vertaistoimintaa, tietoa ja neuvontaa. Tavoitteenamme on edistää kahden kulttuurin perheiden ja suomalaisten huomioimista yhteiskunnassa, sekä kehittää lainsäädäntöä ja palvelujärjestelmää tukemaan kaksikulttuurisia ja kaksi- ja monikielisiä perheitä. Tavoitteenamme on tukea ihmisten kaksisuuntaista kotoutumista Suomessa. Teemme työtä sen eteen, että tasa-arvo ja syrjimättömyys toteutuisivat suomalaisessa yhteiskunnassa. Vapaaehtoisilla on suuri rooli vertaistoiminnan järjestämisessä yhdistyksessämme.

Helmanen Elina
Familia ry